

Kako se dijele prihodi od poreza i prireza na dohodak

Bronić, Mihaela

Source / Izvornik: **Newsletter : povremeno glasilo Instituta za javne financije, 2007, 9, 1 - 8**

Journal article, Published version

Rad u časopisu, Objavljena verzija rada (izdavačev PDF)

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:242:195717>

Rights / Prava: [Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International/Imenovanje-Nekomercijalno-Bez prerada 4.0 međunarodna](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-02-28**



image not found or type unknown

Repository / Repozitorij:

[Institute of Public Finance Repository](#)



image not found or type unknown

NEWSLETTER

Institut za javne financije, 10000 Zagreb, Katančićeva 5, Hrvatska

p.p. 320; tel: (385 1) 48 19 363; fax: 48 19 365; e-mail: ured@ijf.hr; www.ijf.hr

Broj 27, travanj 2007.

Mihaela Bronić

Kako se dijele prihodi od poreza i prireza na dohodak?

Početak 2007. stupile su na snagu jedanaeste po redu izmjene Zakona o financiranju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave. Izmijenjen je način dijeljenja prihoda od poreza na dohodak između središnje države, županije i općine/grada poreznog obveznika. Kako su porez i prirez na dohodak najvažniji prihodi lokalnih proračuna, zanima nas koliko će novca pripasti državi, županiji, a koliko općini/gradu poreznog obveznika?¹

Budući da je raspodjela prihoda od poreza i prireza na dohodak poprilično komplicirana, a sam se zakon često mijenjao, pokušat ćemo što jednostavnije objasniti raspodjelu.

- Ovisno o području na kojemu se nalazi općina/grad poreznog obveznika, postoje četiri načina raspodjele prihoda od poreza na dohodak: a) uobičajena (standardna) raspodjela, b) raspodjela u Gradu Zagrebu, c) raspodjela na područjima posebne državne skrbi (PPDS) i na brdsko-planinskim područjima (BP), d) posebna raspodjela na otocima, koji su sklopili spo-

razum o financiranju kapitalnih projekata od interesa za razvoj otoka.

- Određene javne funkcije ili poslove koji se obavljaju na lokalnoj razini (npr. osnovno i srednje školstvo) može financirati središnja država ili lokalne jedinice (općine, gradovi i županije). Ako je lokalna jedinica preuzela obvezu financiranja određenih decentraliziranih funkcija, središnja joj država daje dodatni udio u porezu na dohodak kako bi bila sigurna da ta lokalna jedinica ima minimum financijskih sredstava potreban za financiranje preuzetih poslova. Dakle, ako lokalna jedinica preuzme financiranje više decentraliziranih funkcija, više će prihoda od poreza na dohodak dobiti.
- Prihodi od prireza pripadaju isključivo općini ili gradu poreznog obveznika. Što je veća visina prireza koji općina ili grad propiše, više će prihoda od prireza prikupiti.²
- Utvrđivanje i naplatu poreza i prireza na dohodak obavlja Porezna uprava, kojoj općine, gradovi i županije

¹ Prirez je dodatni porez koji se plaća povrh poreza na dohodak. Njegova je osnovica porez na dohodak, a visinu prireza određuje općina ili grad poreznog obveznika.

² Do 2001. godine prirez su mogli uvesti samo gradovi s više od 40.000 stanovnika. Maksimalna stopa prireza koje su uveli gradovi bila je 30% (Grad Zagreb 60%). Od 2001. godine sve lokalne jedinice osim županija mogu uvesti prirez. Maksimalne stope prireza koje lokalne jedinice mogu uvesti jesu: 10% općine, 12% gradovi do 30.000 stanovnika i 15% gradovi s više od 30.000 stanovnika. Maksimalna stopa prireza Grada Zagreba jest 30%. Do 1. siječnja 2007. godine 251 jedinica uvela je prirez.

plaćaju 1% prikupljenih prihoda. Iznimka su prihodi koji služe za financiranje decentraliziranih funkcija za koje lokalne jedinice ne plaćaju naknadu Poreznoj upravi.

- Na uplate i povrate poreza na dohodak i prireza primjenjuje se jednaka raspodjela. Ovisno o tome koliki je postotak ukupno prikupljenog poreza i prireza na dohodak nakon plaćanja naknade Poreznoj upravi pripao pojedinoj razini vlasti, taj se postotak primjenjuje na povrat poreza i prireza. Iznimka je povrat na područjima PPDS i BP koji se od 2004. godine u potpunosti isplaćuje na teret državnog proračuna. Dakle, središnja država na tim područjima vraća sav porez i prirez na dohodak.

Slijedi pet različitih primjera raspodjele ovisno o području na kojem živi obveznik.

1. Uobičajena (standardna) raspodjela poreza i prireza na dohodak

Pri uobičajenom (standardnom) dijeljenju od 100 kn prikupljenog poreza na dohodak županiji pripada 15, općini ili gradu 52, u fond izravnanja izdvaja se 21, a 12 kn pripada onoj razini vlasti koja je preuzela decentralizirane funkcije. Potrebno je ukratko objasniti pojmove decentraliziranih funkcija i fonda izravnanja.

Decentralizirane funkcije

Od 2001. godine za 53 lokalne jedinice (općine, gradove i županije) koje su preuzele obvezu financiranja *decentraliziranih funkcija* (osnovnoga i srednjeg školstva, zdravstva, socijalne skrbi) i za 127 općina i gradova koje su utemeljile i financiraju vatrogastvo država je osigurala dodatni udio u porezu na dohodak. Jedinice koje preuzimaju financiranje svih decentraliziranih funkcija mogu povećati udio u porezu na dohodak za 12%. Ako se odluče preuzeti financiranje samo nekih funkcija, tada mogu dobiti ovakve dodatne udjele: 3,1% za osnovno školstvo, 2,2% za srednje školstvo, 3,2% za zdravstvo, 0,5% za centre za socijalnu skrb, 1,7% za domove za starije i nemoćne osobe i 1,3% za vatrogastvo.

Na primjer, ako grad preuzme financiranje osnovnog školstva i ima javnu vatrogasnu postrojbu, uz osnovni dio poreza na dohodak koji mu pripada (52%), dobit će i dodatnih 4,4% (3,1% + 1,3%) od prikupljenog poreza. Dodatni udio u porezu na dohodak za srednje školstvo od 2,2%, za zdravstvo 3,2%, za centre za socijalnu skrb 0,5%, za domove za starije i nemoćne osobe 1,7% dobit će njegova županija ako je preuzela te funkcije, a u suprotnome novac odlazi državi.

Fond izravnanja

Jedinicama koje su preuzele decentralizirane funkcije, a iz dodatnog udjela u porezu na dohodak ne ostvare dovoljno sredstava do razine minimalnoga financijskog standarda država dodjeljuje sredstva iz *fonda izravnanja*. Time država osigurava da sve jedinice koje su preuzele obvezu financiranja decentraliziranih funkcija imaju propisani minimum sredstava za financiranje tih funkcija.

Primjer iz tablice 1.

- Obveznik je uplatio 100 kn poreza.
- Uplaćeni je prirez 5 kn (5% od 100 kn) jer je prirez u toj općini 5%.
- Županija je preuzela osnovno i srednje školstvo, centar za socijalnu skrb i zdravstvo. U županiji nema doma umirovljenika.
- U općini nema javne vatrogasne postrojbe.
- U fond izravnanja izdvaja se 21%.
- Povrat poreza zbog iskorištenih osobnih olakšica je 10 kn. Povrat prireza je 50 lipa (5% od 10 kn).

Općina je primila 5 kn prireza i 52 kn poreza na dohodak, ukupno 57 kn. Županiji je pripalo 15 kn. Budući da je županija preuzela i decentralizirane funkcije osnovnoga i srednjeg školstva, zdravstva i centra za socijalnu skrb, prima još 9 kn (3,1 + 2,2 + 0,5 + 3,2), ili ukupno 24 kn. Država je dobila 24 kn. U fond izravnanja uplaćena je 21 kn, 1,70 kn pripalo je državi jer županija nema doma umirovljenika, a 1,3 kn jer općina nema javne vatrogasne postrojbe (v. tabl. 5. u prilogu).

Županija i općina plaćaju Poreznoj upravi naknadu u visini 1% prikupljenih prihoda (općina od R.b. 2. i 3, a županija od R.b. 4). Tako je općina platila 57 lipa (52 lipa za porez i 5 lipa za prirez), a županija 15 lipa. Dakle, Poreznoj upravi ili državi stigle su 72 lipa naknade (57 + 15).

Naknadno je tijekom godine obvezniku vraćeno 10,5 kn (10 kn poreza i 50 lipa prireza). Budući da je nakon plaćanja naknade Poreznoj upravi općini pripalo 53,74% (49,03 + 4,71), županiji 22,71%, a državi 23,54% ukupno uplaćenog poreza i prireza, ista se raspodjela primjenjuje i na povrat. Od 10,5 kn povrata poreza i prireza općina vraća 5,65 kn (5,15 kn poreza + 0,5 kn prireza), županija 2,38 kn, a država 2,47 kn.

Konačno je od uplaćenih 105 kn poreza i prireza, nakon 10,5 kn vraćenog poreza i prireza općini pripalo 50,78 kn (46,33 poreza i 4,45 prireza), županiji 21,47 kn, a državi 22,25 kn.

Tablica 1. Uobičajeno (standardno) dijeljenje poreza i prireza na dohodak (u kn)

R.b.	Država	Županija	Općina		Ukupno
	A	B	C	D	E
	Porez i prirez	Porez	Porez	Prirez (5%)	Porez i prirez
1. Uplaćeni porez i prirez	–	–	–	–	105,00
2. Općinski osnovni dio	–	–	52,00	–	–
3. Prirez	–	–	–	5,00	–
4. Županijski osnovni dio	–	15,00	–	–	–
5. Osnovno školstvo (dec. funk.)	–	3,10	–	–	–
6. Srednje školstvo (dec. funk.)	–	2,20	–	–	–
7. Centar za socijalnu skrb (dec. funk.)	–	0,50	–	–	–
8. Zdravstvo (dec. funk.)	–	3,20	–	–	–
9. Dom umirovljenika (dec. funk.)	1,70	–	–	–	–
10. Javna vatrogasna postrojba (dec. funk.)	1,30	–	–	–	–
11. Fond izravnjanja	21,00	–	–	–	–
12. Prikupljeni prihodi prije plaćanja naknade Poreznoj upravi (zbroj od 1. do 11)	24,00	24,00	52,00	5,00	105,00
13. Naknada Poreznoj upravi	0,72	-0,15 ^a	-0,52 ^a	-0,05 ^a	0,00
14. Raspored poreza i prireza nakon plaćanja naknade Poreznoj upravi a prije povrata poreza (12 + 13)	24,72	23,85	51,48	4,95	105,00
15. Udio u ukupnom porezu i prirezu (u %)	23,54 ^b	22,71 ^b	49,03 ^b	4,71 ^b	100,00
16. Povrat poreza i prireza (R.b. 15. * UPPO ^c)	-2,47	-2,38	-5,15	-0,50	-10,50
17. Konačna raspodjela poreza i prireza (14 – 16)	22,25	21,47	46,33	4,45	94,50

^a Općina plaća 1% od R.b. 2. i 3, a županija plaća 1% od R.b. 4.

^b Udio države u ukupnom porezu i prirezu je (14A/14E). Udio županije u ukupnom porezu i prirezu je (14B/14E). Udio općinskog dijela poreza u ukupnom porezu i prirezu je (14C/14E). Udio općinskog dijela prireza u ukupnom porezu i prirezu je (14D/14E).

^c UPPO (ukupan iznos povrata poreza i prireza) = 10,5 kuna.

2. Raspodjela poreza i prireza na dohodak u Gradu Zagrebu

Od 100 kn poreza na dohodak uplaćenoga u Gradu Zagrebu 79 kn (15 + 52 + 12) pripada gradu, a 21 kn ide u fond izravnjanja. Naime, Grad Zagreb ima poseban status prema kojemu je ujedno i županija i grad, pa spomenutih 15 kn dobiva kao županija, 52 kn kao grad, a 12 kn mu pripada jer je preuzeo financiranje svih decentraliziranih funkcija.

Primjer iz tablice 2.

- Obveznik je uplatio 100 kn poreza i 18 kn prireza (18% od 100 kn).
- Preuzete su sve decentralizirane funkcije, a grad ima i javnu vatrogasnu postrojbu.
- Povrat poreza zbog iskorištenih osobnih olakšica je 10 kn. Povrat prireza je 1,80 kn (18% od 10 kn).

Grad Zagreb je primio 18 kn prireza, 67 kn poreza na dohodak i 12 kn za decentralizirane funkcije, ukupno 97 kn (67 + 12 + 18). Država je primila 21 kn u fond

izravnjanja (v. tabl. 5. u prilogu). Grad Zagreb je platio naknadu Poreznoj upravi u visini 1% prikupljenih prihoda, što iznosi 0,85 kn (0,67 + 0,18).

Budući da je nakon plaćanja te naknade Gradu Zagrebu pripalo 81,48% (66,38 + 15,10), a državi 18,52% ukupno uplaćenog poreza i prireza, navedeni se postoci primjenjuju i na povrat. Od 11,8 kn povrata poreza i prireza Grad vraća 9,61 kn (7,83 kn poreza + prirez 1,78 kn), a država 2,19 kn poreza.

Konačno je od uplaćenih 118 kn, nakon 11,8 kn vraćenog poreza i prireza, Gradu Zagrebu pripalo 86,54 kn (70,50 poreza + 16,04 prireza), a državi 19,66 kn.

3. Dijeljenje poreza na dohodak i prireza na PPDS-u i BP-u

Budući da su područja PPDS i BP od posebnog interesa i zaštite za Hrvatsku, županija na tim područjima dobiva 10%, a općine ili gradovi 90% prikupljenog poreza na dohodak.³ Dakle, od prikupljenih 100 kn županiji pripada 10 kn, a 90 kn ide općini/gradu.⁴

³ Godine 1996. utvrđene su dvije skupine područja posebne državne skrbi, a tijekom 2002. godine i treća. Na njima se nalazi 180 lokalnih jedinica (u prvoj skupini 50, u drugoj 61, u trećoj 69). Godine 2002. utvrđena su i brdsko-planinarska područja na kojima se nalazi 12 gradova i 33 općine.

⁴ Postoje i gradovi kojima je samo dio naselja na području PPDS-a (Sisak 10%, Karlovac 10%, Daruvar 25%, Slatina 10%, Virovitica 10%, Zadar 10%, Osijek 10%, Vodiče 25%, Vinkovci 25%, Dubrovnik 50%). Prema novoj raspodjeli poreza na dohodak, u tim se gradovima primjenjuje uobičajena (standardna) raspodjela (v. tabl. 5. u prilogu). Dakle, ti se gradovi tretiraju kao da nijedan njihov dio nije na PPDS-u.

Tablica 2. Dijeljenje poreza i prireza na dohodak u Gradu Zagrebu (u kn)

R.b.	Država		Grad		Ukupno D
	A	B	C	D	
	Porez i prirez	Porez	Prirez (18%)		
1. Uplaćeni porez i prirez	–	–	–		118,00
2. Gradski osnovni dio	–	67,00	–		–
3. Prirez	–	–	18,00		–
4. Osnovno školstvo (dec. funk.)	–	3,10	–		–
5. Srednje školstvo (dec. funk.)	–	2,20	–		–
6. Socijalna skrb (centar + dom umirovljenika) (dec. funk.)	–	2,20	–		–
7. Zdravstvo (dec. funk.)	–	3,20	–		–
8. Javna vatrogasna postrojba (dec. funk.)	–	1,30	–		–
9. Fond izravnanja	21,00	–	–		–
10. Prikupljeni prihodi prije plaćanja naknade Poreznoj upravi (zbroj od 1. do 9)	21,00	79,00	18,00		118,00
11. Naknada Poreznoj upravi	0,85	-0,67 ^a	-0,18 ^a		–
12. Porez i prirez nakon plaćanja naknade Poreznoj upravi a prije povrata poreza i prireza (10 + 11)	21,85	78,33	17,82		118,00
13. Udio u ukupnom porezu i prirezu (u %)	18,52 ^b	66,38 ^b	15,10 ^b		100,00
14. Povrat poreza i prireza (R.b. 13 * UPPO ^c)	-2,19	-7,83	-1,78		-11,80
15. Konačna raspodjela poreza i prireza (12 – 14)	19,66	70,50	16,04		106,20

^a Grad plaća 1% od R.b. 2. i 3.

^b Udio države u ukupnom porezu i prirezu je (12A/12D). Udio gradskog dijela poreza u ukupnom porezu i prirezu je (12B/12D). Udio gradskog dijela prireza u ukupnom porezu i prirezu je (12C/12D).

^c UPPO (ukupni iznos povrata poreza i prireza) = 11,8 kn.

Iz prihoda koje prime, općina/grad i županija dužni su financirati i svoje decentralizirane funkcije. No kako će županija financirati i sve decentralizirane funkcije od samo 10% poreza na dohodak? Odgovor glasi: županija svoje decentralizirane funkcije financira iz dodatnog udjela u porezu na dohodak koji za decentralizirane funkcije prima s područja općina i gradova koje nisu na PPDS-u i BP-u, a kako to najčešće nije dovoljno za pokriće minimalnih financijskih standarda, u pravilu država intervenira i sredstvima iz fonda izravnanja.

Međutim, županije s područja općina i gradova koje su na PPDS-u i BP-u ne primaju osnovnih 15%, već samo 10% poreza na dohodak. Naime, uobičajeno (standardno) dijeljenje je takvo da županija prima osnovni dio poreza na dohodak od 15%. Stoga se postavlja pitanje zašto županije s područja općina i gradova na PPDS-u i BP-u primaju manji osnovni dio u porezu na dohodak od 10%, kada sa svih ostalih područja primaju osnovni dio od 15%. (v. tabl. 5. u prilogu)

Primjer iz tablice 3.a)

- Uplaćeno je 100 kn poreza. Prirez je 10 kn (10% od 100 kn).
- Županija je preuzela osnovno i srednje školstvo te centar za socijalnu skrb.
- Povrat poreza je 10 kn, a povrat prireza 1 kn (10% od 10 kn).

Općina je dobila 10 kn od prireza i 90 kn od poreza na dohodak, dakle, ukupno 100 kn. Županija je dobila 10 kn za svoje potrebe, a financiranje osnovnoga i srednjeg školstva te centara za socijalnu skrb iz dodatnog udjela u porezu na dohodak, koji za decentralizirane funkcije prima s područja općina i gradova koje nisu na PPDS-u i BP-u, a ako to nije dovoljno, država će pomoći županiji sredstvima iz fonda izravnanja. Država od 110 kn uplaćenih u ovoj općini nije primila ništa.

Županija i općina plaćaju Poreznoj upravi naknadu u visini 1% prikupljenih prihoda. Tako je općina platila 1 kn (90 lipa za porez i 10 lipa za prirez), a županija 10 lipa. Dakle, Poreznoj upravi ili državi stiglo je 1,10 kn naknade.

Naknadno je tijekom godine obvezniku vraćeno 11 kn (10 kn poreza + 1 kn prireza). Sav iznos povrata poreza i prireza na dohodak od 11 kn vraća država.

Od 110 kn uplaćenih poreza i prireza u općini na PPDS-u ili BP-u, nakon 11 kn vraćenog poreza, općini pripada 99 kn (89,9 kn poreza + 9,9 kn prireza), županiji 9,9 kn, a država je završila s minusom od 9,9 kn (1,1 kn naknade Poreznoj upravi minus 11 kn povrata po poreznoj prijavi).

Da bismo pokazali kako postojeća raspodjela ne potiče općine i gradove na PPDS-u i BP-u da preuzimaju decentralizirane funkcije, već da uvedu što veće prire-

Kako se dijele prihodi od poreza i prireza na dohodak?

Tablica 3.a) Dijeljenje poreza i prireza na dohodak na PPDS-u i BP-u (u kn)

R.b.	Država	Županija	Općina		Ukupno
	Porez i prirez	Porez	Porez	Prirez (10%)	
1. Uplaćeni porez i prirez	–	–	–	–	110,00
2. Općinski osnovni dio	–	–	90,00	–	–
3. Prirez	–	–	–	10,00	–
4. Županijski dio osnovni dio	–	10,00	–	–	–
5. Raspored poreza i prireza prije plaćanja naknade Poreznoj upravi (zbroj od 1. do 4)	0,00	10,00	90,00	10,00	–
6. Naknada Poreznoj upravi	1,10	-0,10 ^a	-0,90 ^a	-0,10 ^a	–
7. Raspored poreza i prireza nakon plaćanja naknade Poreznoj upravi a prije povrata poreza (5 + 6)	1,10	9,90	89,10	9,90	110,00
8. Povrat poreza i prireza ^b	-11,00	–	–	–	-11,00
9. Konačna raspodjela poreza i prireza (7 – 8)	-9,90	9,90	89,10	9,90	99,00

^a Općina plaća 1% od R.b. 2. i 3, a županija plaća 1% od R.b. 4.

^b Sav porez i prirez vraća država.

ze, navodimo primjer grada na PPDS-u koji je preuzeo vatrogastvo i osnovno školstvo.

- Obveznik je uplatio 100 kn poreza i 12 kn prireza (prirez je maksimalnih 12% jer grad ima manje od 30.000 stanovnika).
- Grad je preuzeo osnovno školstvo i vatrogastvo.
- Županija je preuzela srednje školstvo, centar za socijalnu skrb i domove umirovljenika te zdravstvene ustanove.
- Povrat poreza je 10 kn, prireza 1,2 kn (12% od 10 kn).

Gradu ili općini na PPDS-u ili BP-u očito se ne isplati preuzeti financiranje decentraliziranih funkcija. Naime, osnovni dio poreza na dohodak koji prime, lokal-

ne jedinice mogu trošiti kako žele. Budući da je grad u našem primjeru preuzeo financiranje osnovnog školstva i vatrogastva, osnovni dio poreza na dohodak koji mu pripada (90%) umanjuje se za 3,1% (za osnovno školstvo) i 1,3% (za vatrogastvo). Dakle, gradu ostaje osnovni dio poreza na dohodak od 85,6% koji može trošiti kako želi, a 3,1% mora potrošiti na osnovno školstvo i 1,3% za vatrogastvo.

Županija je primila 10 kn za svoje potrebe. Kako grad financira osnovno školstvo, sredstva za financiranje srednjeg školstva, centara za socijalnu skrb, domova umirovljenika i zdravstvenih ustanova (npr. županijske bolnice) namiruju se iz dodatnog udjela u porezu na dohodak, koji za decentralizirane funkcije prima s područja

Tablica 3.b) Dijeljenje poreza i prireza na dohodak na PPDS-u i BP-u (u kn)

R.b.	Država	Županija	Općina		Ukupno
	Porez i prirez	Porez	Porez	Prirez (12%)	
1. Uplaćeni porez i prirez	–	–	–	–	112,00
2. Gradski – osnovni dio	–	–	85,60	–	–
3. Prirez	–	–	–	12,00	–
4. Osnovno školstvo (dec. funk.)	–	–	3,10 ^a	–	–
5. Javna vatrogasna postrojba (dec. funk.)	–	–	1,30 ^a	–	–
6. Županijski dio – osnovni dio	–	10,00	–	–	–
7. Raspored poreza i prireza prije plaćanja naknade Poreznoj upravi (zbroj od 1. do 4)	0,00	10,00	90,00	12,00	112,00
8. Naknada Poreznoj upravi	1,12	-0,10 ^b	-0,90 ^b	-0,12 ^b	–
9. Raspored poreza i prireza nakon plaćanja naknade Poreznoj upravi a prije povrata poreza (7 + 8)	1,12	9,90	89,10	11,88	112,00
10. Povrat poreza i prireza ^c	-11,20	–	–	–	-11,20
11. Konačna raspodjela poreza i prireza (9 – 10)	-10,08	9,90	89,10	11,88	100,80

^a Sredstva se moraju namjenski utrošiti na preuzete decentralizirane funkcije.

^b Županija i općina plaćaju 1% od R.b. 7.

^c Sav porez i prirez vraća država.

Tablica 4. Dijeljenje poreza i prireza na dohodak na otocima koji zajednički financiraju kapitalne projekte (u kn)

R.b.	Država	Županija	Općina		Ukupno	
	A	B	C	D	E	
	Porez i prirez	Porez	Porez	Prirez (0%)		
1.	Uplaćeni porez i prirez	–	–	–	100,00	
2.	Prirez	–	–	0,00	–	
3.	Općinski – osnovni dio	–	52,00	–	–	
4.	Županijski – osnovni dio	–	15,00	–	–	
5.	Osnovno školstvo (dec. funk.)	–	3,10	–	–	
6.	Srednje školstvo (dec. funk.)	–	2,20	–	–	
7.	Socijalna skrb (centar + dom umirovljenika) (dec. funk.)	–	2,20	–	–	
8.	Zdravstvo (dec. funk.)	–	3,20	–	–	
9.	Za kapitalne projekte	–	–	21,00	–	
10.	Javna vatrogasna postrojba (dec. funk.)	–	–	1,30	–	
11.	Raspored poreza i prireza prije plaćanja naknade Poreznoj upravi (zbroj od 1. do 10)	0,00	25,70	74,30	0,00	100,00
12.	Naknada Poreznoj upravi	0,67	-0,15 ^a	-0,52 ^a	0,00	0,00
13.	Raspored poreza i prireza nakon plaćanja naknade Poreznoj upravi a prije povrata poreza (11 + 12)	0,67	25,55	73,78	0,00	100,00
14.	Udio u ukupnom porezu i prirezu (u %)	0,67 ^b	25,55 ^b	73,78 ^b		100,00
15.	Povrat poreza i prireza (R.b. 14 * UPPO ^c)	-0,06	-2,56	-7,38		-10,00
16.	Konačna raspodjela poreza i prireza (13 - 15)	0,61	22,99	66,40	0,00	90,00

a Županija plaća 1% od R.b. 4, a općina 1% od R.b. 3.

b Udio države u ukupnom porezu i prirezu je (13A/13E). Udio županije u ukupnom porezu i prirezu je (13B/13E). Udio općine u ukupnom porezu i prirezu je (13C/13E).

c UPPO (ukupan iznos povrata poreza i prireza) = 10 kn.

jedinica koje nisu na PPDS-u i BP-u. No kako to najčešće nije dovoljno za pokriće minimalnih financijskih standarda, država u pravilu intervenira sredstvima iz fonda izravnjanja.

Budući da država vraća sav povrat poreza na dohodak i prireza na PPDS-u i BP-u, općina ili grad imaju poticaj propisati što veći prirez. Općina ili grad primit će više prihoda od prireza, a porezni obveznici na takvim područjima, kojih velika većina ima pravo na povrat gotovo cjelokupnoga uplaćenog poreza i prireza (zbog uvećanog osobnog odbitka te ostalih olakšica propisanih zakonima), veći povrat prireza (ali iz državne blagajne).

4. Dijeljenje poreza na dohodak i prireza u općinama i gradovima na otocima

Kako bi pomogla općinama i gradovima na otocima koji sklope zajednički sporazum o financiranju kapitalnih projekata od interesa za razvoj otoka, država ih oslobađa obveze uplate dijela poreza na dohodak u fond izravna-

nja (21%). Taj iznos postaje prihod navedenih općina i gradova za financiranje kapitalnih projekata. Od 100 kn prikupljenog poreza 15 kn pripada županiji, 73 kn (52 osnovni dio + 21 za kapitalni projekt) općini ili gradu, a 12 kn za decentralizirane funkcije onoj razini vlasti koja ih je preuzela.

Primjer iz tablice 4.

- Obveznik je uplatio 100 kn poreza.
- U općini nema prireza.
- Županija je preuzela osnovno i srednje školstvo, socijalnu skrb i zdravstvo.
- Općina zajednički financira kapitalni projekt od interesa za razvoj otoka i ima javnu vatrogasnu postrojbu.
- Povrat poreza je 10 kn.

Općina je primila osnovne 52 kn poreza na dohodak, 21 kn za kapitalne projekte te 1,3 kn za vatrogastvo, dakle ukupno 74,3 kn. Županija je dobila osnovnih 15 kn. Budući da je županija preuzela decentralizirane funkcije osnovnoga i srednjeg školstva, socijalne skrbi i zdravstva, prima još 10,7 kn, dakle ukupno 25,7 kn

(15 + 10,7). Država nije primila ništa od prikupljenog poreza na dohodak u općini.

Županija i općina plaćaju naknadu Poreznoj upravi u visini 1% prikupljenih prihoda ne uključujući prihod od decentraliziranih funkcija. Tako je općina platila 52 lipa, a županija 15 lipa. Dakle, državi (tj. Poreznoj upravi) stiglo je 67 lipa naknade.

Naknadno je tijekom godine obvezniku na temelju porezne prijave vraćeno 10 kn poreza. Općini je nakon plaćanja naknade Poreznoj upravi (R.b. 14) pripalo 73,78% poreza, županiji 25,55%, a državi 0,67%. Navedeni se postoci primjenjuju i na povrat poreza, pa od 10 kn povrata poreza općina vraća 7,38 kn, županija 2,56 kn, a država 6 lipa.

Konačno je od 100 kn uplaćenog poreza i nakon 10 kn povrata poreza općini pripalo 66,40 kn, županiji 22,99 kn, a državi 61 lipa.

Zaključak i preporuke

Raspodjela prihoda od poreza i prireza na dohodak je komplicirana i ovisi o (1) području na kojemu se nalazi općina/grad poreznog obveznika, (2) decentraliziranim funkcijama koje jesu ili nisu preuzele općina/grad i županija, (3) visini prireza što ga je uvela općina/grad, (4) visini naknade koju Poreznoj upravi plaćaju općina/grad i županija i (5) o tome tko i kako isplaćuje povrat poreza i prireza na dohodak po godišnjoj poreznoj prijavi. Ministarstvo financija ne objavljuje podatke o raspodjeli poreza i prireza na dohodak među različitim razinama vlasti. Budući da je porez na dohodak najveći prihod lokalnih proračuna, građani bi treba-

li znati kako se on raspodjeljuje. Stoga bi bilo poželjno da Ministarstvo financija objavi podatke o ostvarenoj raspodjeli poreza na dohodak među različitim razinama vlasti i objasni način raspodjele. Dakle, treba objasniti koliko je u svakoj općini ili gradu ostvareno poreza i prireza na dohodak i kome je pripao koji dio tog prihoda. Bez tih podataka nemoguće su kvalitetne analize učinaka raspodjele poreza i prireza na dohodak.

U duljem roku moglo bi se razmisliti i o tome da se pojednostavni raspodjela poreza na dohodak. Mogla bi se primijeniti samo jedna ili dvije vrste jednostavnije raspodjele poreza na dohodak koje bi vrijedile za sva područja, a PPDS-u, BP-u ili otocima koji su sklopili sporazum o zajedničkom financiranju važnih kapitalnih projekata moglo bi se dodatno pomagati na drugi način, npr. dodjelom pomoći.

Zakon koji regulira tu problematiku teško je razumljiv. Od 1993. godine, kada je donesen, mijenjan je jedanaest puta, a ne postoji ni pročišćena verzija. Dio Zakona koji se odnosi na raspodjelu poreza na dohodak od 2001. do 2007. mijenjan je šest puta. Tako česte izmjene zakona i načina raspodjele prihoda mogu samo zbuniti javnost i rezultirati pogrešnim tumačenjima. Ministarstvo financija trebalo bi objavljivati pročišćene verzije zakona i truditi se da ih što rjeđe mijenja.

Postavlja se pitanje zašto županije s PPDS-a i BP-a primaju manji osnovni udio poreza na dohodak 10%, kada sa svih ostalih područja primaju 15%.

Rad je pokazao i da postojeća raspodjela poreza na dohodak ne potiče općine i gradove na PPDS-u i BP-u da preuzimaju decentralizirane funkcije već da uvode što veće prireze.

Prilog 1.

Tablica 5. Dijeljenje prihoda od poreza na dohodak u postocima (od 1. siječnja 2007.)

Vrsta dijeljenja poreza na dohodak	Županija – osnovni dio	Općina ili grad – osnovni dio	Vatrogasne postrojbe – dec. funkcija ^a	Ostale dec. funkcije ^b	Fond izravnanja ^c	Udio za zajedničko financiranje kapitalnog projekta
uobičajeno – standardno dijeljenje	15,0	52,0	1,3	10,7	21,0	–
Zagreb	–	67,0	1,3	10,7	21,0	–
PPDS, BP	10,0	90,0	–	–	–	–
otoci – financiranje kapitalnih projekata	15,0	52,0	1,3	10,7	–	21,0

a Ide općini ili gradu koji su utemeljili i financiraju redoviti rad javnih vatrogasnih službi, u suprotnome ide središnjoj državi.

b Ide općini, gradu ili županiji koji financiraju svoje decentralizirane funkcije, u suprotnome ide središnjoj državi.

c Sredstva s razine središnje države iz kojih se transferi šalju onim lokalnim jedinicama koje ne mogu financirati svoje decentralizirane funkcije do razine minimalnog financijskog standarda iz dodatnog udjela poreza na dohodak.

**Poštarina plaćena
u poštanskom uredu
10000 ZAGREB**

TISKANICA